

นิติธรรม...เครื่องมือยุทธศาสตร์

พล.ท.รวมพล มีชูอรธ

จากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน เราคงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าประเทศไทย กำลังก้าวเข้าสู่ สงครามกลางเมืองโดยสัญญาณเริ่มต้นของสงครามนี้ คือการที่รัฐบาลของนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร กลายเป็นรัฐล้มเหลวเพราะรัฐบาลไม่สามารถปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและ ป้องกันเหตุร้ายต่อประชาชนได้ การที่รัฐไม่สามารถบริหารราชการบ้านเมืองผ่านกระทรวงต่าง ๆ ได้ อีกทั้งประชาชนขัดขืนอำนาจรัฐตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้มีเหตุร้ายแรงต่างหลุกหลายกลายเป็นปัญหาใหญ่ตามมา และจะขยายวงความขัดแย้งกว้างออกไปในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีพื้นฐานทางแนวคิดทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง จนทำให้เกิดความสับสนปั่นป่วนไปหมด กอปรกับองค์กรที่บังคับใช้กฎหมายขาดความเข้มแข็ง เพราะปัจจุบันเมื่อคู่ขัดแย้งนำกฎหมายมาบังคับใช้ กฎหมายในแต่ละมาตราแต่ละกระบวนการถูกตีความหมกมุ่น ทำให้ประชาชนที่มีความรู้สึกละเลยไม่ได้รับความยุติธรรม ขาดความเชื่อมั่นต่อกฎหมายที่จะให้ความยุติธรรมต่อทุกฝ่าย ดังจะเห็นได้จากปฏิกิริยาของความ ต้องการแบ่งแยกดินแดนของกลุ่มชนที่มีแนวคิดทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งได้ให้เหตุผลในการแบ่งแยกดินแดนว่า “ประเทศนี้ขาดความยุติธรรม” จึงเป็นเหตุให้วิกฤติครั้งนี้ลุกลามใหญ่โตและมีโอกาสพัฒนาเป็น สงครามกลางเมืองได้ เพราะการจัดตั้งของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองของทั้งสองกลุ่มนั้น มีการดำเนินการ จัดตั้งตามองค์ประกอบของการแย่งชิงอำนาจรัฐในยุคสงครามเย็น กล่าวคือการทำแต่ละฝ่ายมีพรรคการเมือง มีแนวร่วมทางความคิด และมีกองกำลังของตัวเอง ดังนั้นโอกาสของการใช้กำลังเข้าต่อสู้กันก็มีสูงขึ้น และเมื่อ ประเด็นนี้เป็นประเด็นความขัดแย้งที่จะพัฒนาไปสู่การต่อสู้เพื่อเอาชนะกันของคนในชาติ ในมุมมองทางทหาร จึงมองว่าเป็น “ยุทธการ” อันเนื่องมาจากผลพวงของความขัดแย้งตามแนวคิดทางการเมืองที่แตกต่างกัน ระหว่างฝ่ายทุนนิยมการตลาด กับฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอ ที่มีมูลเหตุมาจากระบบการเมืองการปกครองของ ประเทศไทยตั้งแต่อดีตและพัฒนาตามเหตุปัจจัยจนสถานการณ์มาถึงปัจจุบัน

ดังนั้น บทความที่จะเรียบเรียงต่อไปนี้จะมุมมองและบทวิเคราะห์ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2550 ซึ่งผู้เขียนมองว่าเป็นเหตุปัจจัยในปัจจุบันแห่งความขัดแย้ง เพราะ รัฐธรรมนูญฉบับนี้เปรียบเสมือนแผนยุทธศาสตร์ที่ฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอร่างให้ใช้กับการปกครองประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นความบังเอิญหรือตั้งใจก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้แฝงเป้าหมาย (End) เครื่องมือ (Mean) และ วิธีการ (Way) ทางยุทธศาสตร์ที่จะรักษาตุลาอำนาจของฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอไว้อย่างเปิดเผย อีกประเด็นหลักที่จะกล่าวเน้นในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็คือ “หลักนิติธรรม” อันเป็นเครื่องมือทางยุทธศาสตร์ (Strategic Mean) ที่สำคัญของรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งเปรียบเสมือนช่องทางสำคัญที่จะทำให้เป้าหมายยุทธศาสตร์ตามแผนรัฐธรรมนูญ บรรลุผล และจะได้วิเคราะห์เหตุและผลพวงพร้อมบทสรุปอันเกิดจากการใช้เครื่องมือยุทธศาสตร์ดังกล่าวว่ามี ผลประการใดต่อประเทศไทย

สร้างความชอบธรรมให้เป้าหมายยุทธศาสตร์ผ่านกระบวนการประชาธิปไตย

ต้องยอมรับว่าเป้าหมายเฉพาะหน้าทางยุทธศาสตร์ของกลุ่มอนุรักษ์นิยมเพียงพอโดยอาศัย คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) ที่เห็นร่วมกันก็คือความต้องการกวาดล้างอำนาจอิทธิพลทางการเมืองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตพรรคไทยรักไทย ให้ตกจากเวทีการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปโดยอาศัยใช้ รัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทยปี 2550 เป็นแผนยุทธศาสตร์ ดังนั้นการที่จะทำให้แผนยุทธศาสตร์มีความชอบธรรม

ก็ต้องอาศัยประชามติรัฐบาลในขณะนั้น และ คมช. จึงได้จัดให้มีการลงประชามติขึ้นในวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 และผลจากความพยายามของรัฐบาลและ คมช. ซึ่งใช้กลไกและสื่อของรัฐเพื่อสกัดความเคลื่อนไหวในการล้มร่างรัฐธรรมนูญและเน้นเป็นพิเศษในพื้นที่ที่เป็นฐานเสียงสำคัญของพรรคไทยรักไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนืออย่างเต็มที่ ก็ทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มาใช้บังคับ จำนวน 14,727,306 คิดเป็นร้อยละ 57.81 และผู้ไม่เห็นด้วย 10,747,441 คิดเป็นร้อยละ 42.19 จากจำนวนผู้ลงคะแนน 25,474,747 ถ้าพิจารณา ดูเผิน ๆ จะเห็นว่าผลของประชามติที่รัฐบาลและ (คมช.) ประสบความสำเร็จในความพยายามผลักดันให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ผ่านความเห็นชอบและมีความชอบธรรมในสายตาบุคคลโดยทั่วไป

แต่เมื่อมาวิเคราะห์ในรายละเอียดจะปรากฏว่าการทำประชามติของรัฐบาลและ คมช. ในขณะนั้น เป็นเพียงพิธีกรรม (Pattern) เพื่อให้ประชาชนทั้งประเทศยอมรับรัฐธรรมนูญไม่ใช่เนื้อหา (Content) ของรัฐธรรมนูญที่จะสร้างให้เกิดการยอมรับอย่างแท้จริง เนื่องจากเมื่อศึกษารายละเอียดของผลคะแนนที่ปรากฏจะมีนัยสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาติบ้านเมืองในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง โดยพิจารณาจากผลคะแนนสนับสนุนและไม่สนับสนุน รัฐธรรมนูญฯ จะพบว่าพื้นที่ภาคใต้มีผู้มาใช้สิทธิเห็นชอบมากที่สุด 3, 214, 506 เสียง คิดเป็นร้อยละ 88.30 รองลงมา คือภาคกลาง 5, 714, 973 เสียง คิดเป็นร้อยละ 66.53 ภาคเหนือ 2, 747, 645 เสียง คิดเป็นร้อยละ 54.47 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3, 050, 182 เสียง คิดเป็นร้อยละ 37.20 ผลการลงคะแนนซึ่งมีผู้ไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญสูงถึง 24 จังหวัด แบ่งเป็นภาคเหนือ 7 จังหวัด (จากทั้งหมด 15 จังหวัด) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 17 จังหวัด (จากทั้งหมด 19 จังหวัด) ซึ่งต่อมาผลการลงคะแนนนี้เองที่เป็นอุปสรรคอันสำคัญที่ทำให้เป้าหมายยุทธศาสตร์ของกลุ่มอนุรักษ์นิยมเพียงพอและ (คมช.) ที่ต้องการกวาดล้างอำนาจอิทธิพลทางการเมืองของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อดีตพรรคไทยรักไทยให้ตกจากเวทีการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ไม่สามารถบรรลุผลได้เต็มที่ นอกจากนั้นผลพวงของการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้ ยังกระทบอย่างรุนแรงต่อความแตกแยกในสังคมตามพื้นที่ที่มีนัยสำคัญตามผลการลงคะแนนประชามติอย่างเด่นชัด และยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในภาพรวมทำให้ความขัดแย้งขยายวงออกไปทุกองคาพยพของประเทศไทยอย่างไม่เคยมีปรากฏมาในอดีต

การใช้เครื่องมือยุทธศาสตร์เพื่อแก้สถานการณ์

หลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 50 ผลการเลือกตั้งทั่วไปบ่งชี้ว่าเป้าหมายยุทธศาสตร์ของพวกอนุรักษ์นิยมเพียงพอไม่สามารถบรรลุ ถึงแม้ว่าจะพยายามใช้ตัวแทนผ่านพรรคการเมืองพรรคเก่าแก่ที่สุดอย่างพรรคประชาธิปัตย์ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมายได้ ดังจะเห็นจากผลการเลือกตั้งทั่วไปปี 50 ในขณะที่รัฐบาลซึ่งเป็นแนวร่วมกลุ่มอนุรักษ์นิยมเพียงพอก็ไม่สามารถปิดกั้นพรรคพลังประชาชนจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้ได้โดยผลการเลือกตั้งที่ออกมา พรรคพลังประชาชนได้คะแนนสนับสนุนจำนวน 12,331,381 เสียง มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน 233 คน ในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ได้ 12,138,960 เสียง มีสมาชิกเพียง 165 ไม่สามารถเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลได้ และในวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2551 พรรคพลังประชาชน โดยนายสมักร สุนทรเวช จึงเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 25 แต่เนื่องจากกลุ่มอนุรักษ์นิยมเพียงพอต้องการรักษาเป้าหมายสำคัญของกลุ่มไว้ จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือยุทธศาสตร์ดังที่กล่าวไว้ว่า

เครื่องมือยุทธศาสตร์ที่สำคัญของกลุ่มอนุรักษ์นิยมเพียงพอ คือหลักนิติธรรม ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ ปี 50 มาตรา 3 ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม เป็นช่องทางกำจัดอิทธิพลทางการเมืองของ พ.ต.ท.ทักษิณฯ ดังนั้นในวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2551 ความพยายามเพื่อกำจัดอิทธิพลของกลุ่มทุนนิยมการตลาดจึงเริ่มขึ้นโดยอาศัยกระบวนการยุติธรรมผ่านศาลรัฐธรรมนูญ โดย นายชัช ชลวร ประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมคณะได้ออกนั่งบัลลังก์อ่านคำวินิจฉัยในกรณีที่ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภา และคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความสิ้นสุดการเป็นนายกรัฐมนตรีของนายสมัคร ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 267 ประกอบมาตรา 182 (7) เนื่องจากรับเป็นพิธีกรกิตติมศักดิ์ ของรายการ “ชิมไปบ่นไป” และ “ยกโขยง 6 โมงเช้า” ซึ่งคณะตุลาการฯ มีมติเป็นเอกฉันท์ 9 ต่อ 0 เสียง เห็นว่านายสมัครกระทำความผิดต้องห้ามขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 267 เรื่องคุณสมบัติของนายกรัฐมนตรี จึงทำให้สมัครสิ้นสุดความเป็นนายกรัฐมนตรีลง แต่ให้คณะรัฐมนตรีรักษาการไปจนกว่าจะมีนายกรัฐมนตรีคนใหม่ ถึงอย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าผลจากการตัดสินนี้เป็นปฐมเหตุที่หลักนิติธรรมนำมาใช้ต่อผู้เป็นผู้นำประเทศ พร้อมกันนี้ยังสร้างการกังขาในการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในสังคมกันอย่างกว้างขวาง

แต่การดำเนินการของฝ่ายอนุรักษ์นิยมยังไม่ประสบความสำเร็จเพราะหลังจากนั้น นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ จากพรรคพลังประชาชนก็ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 26 ฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอจึงต้องขยายผลจากเครื่องมือยุทธศาสตร์เดิมต่อไปนั่นคือที่มาของการยุบพรรคพลังประชาชนในวันที่ 2 ธ.ค. 2551 ซึ่งเป็นการตอกย้ำถึงผลกระทบที่หลักนิติธรรมมีความขัดแย้งกันเองหรือเปล่า เพราะการยุบพรรคและตัดสิทธิทางการเมืองของคณะกรรมการบริหารเป็นการตีความให้กรรมการบริหารพรรค มีความรับผิดชอบในการกระทำของบุคคลอื่นโดยไม่อาจโต้แย้งเป็นอย่างอื่นได้นั้น ไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมเพราะตามหลักนิติธรรมบุคคลมีสิทธิเสรีภาพอยู่แล้วตามสภาวะธรรมชาติและตามรัฐธรรมนูญ ย่อมไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายในการกระทำของคนอื่น ซึ่งตนเองไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ กับการกระทำความผิดกล่าวทั้งทางแพ่งและอาญา การดำเนินการในครั้งนี้นี้อาจส่งผลทำให้พรรคประชาธิปัตย์ตัวแทนฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอมีโอกาสได้เป็นรัฐบาลท่ามกลางความขัดแย้งทางสังคมอย่างรุนแรงจนต้องยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่ แต่ก่อนที่พรรคประชาธิปัตย์จะยุบสภาได้นำผลการเลือกตั้งปี 50 ที่มีฐานคะแนนดีระหว่างพรรคพลังประชาชนและประชาธิปัตย์สนับสนุนใกล้เคียงกันมาวิเคราะห์ และเปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาแบบแบ่งเขตโดยการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ ปี 50 (ฉบับที่ 1) เป็นสมาชิกจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต จำนวน 375 คน โดยวิเคราะห์ว่าจะได้เปรียบในการเลือกตั้ง แต่ผลการเลือกตั้งทั่วไปปี 54 ซึ่งพรรคเพื่อไทยตัวแทนฝ่ายทุนนิยมการตลาดกลับได้คะแนนสนับสนุนอย่างท่วมท้น จำนวน 15,744,190 เสียง มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน 265 คน ในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ตัวแทนฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอได้คะแนนจำนวน 11,433,762 เสียง มีสมาชิกเพียง 159 ทั้งที่การเลือกตั้งครั้งนี้พรรคประชาธิปัตย์เป็นรัฐบาลรักษาการ แสดงว่าแผนยุทธศาสตร์ที่วางไว้ไม่สามารถบรรลุได้และเหตุการณ์ทางการเมืองฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอที่จะเสียเปรียบเพราะอำนาจรัฐตกไปอยู่ในมือของฝ่ายทุนนิยมการตลาด โดยการนำของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ดังนั้นจึงต้องนำเครื่องมือยุทธศาสตร์ออกมาใช้ควบคุมสถานการณ์ให้เป็นไปตามที่ผู้ร่างแผนยุทธศาสตร์ต้องการ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างพรรคการเมือง แนวร่วม และกองกำลัง เพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอได้ใช้เครื่องมือยุทธศาสตร์ที่จะกำจัดอิทธิพลของฝ่ายทุนนิยมการตลาดมาแล้วในอดีต แต่การใช้เครื่องมือยุทธศาสตร์อันนี้แต่ละครั้งก็มีผลกระทบในมุมกลับต่อผู้ใช้เพราะหลักนิติธรรมที่ลงโทษแต่ฝ่ายทุนนิยมการตลาดจะดูเหมือนว่าเป็นการเลือก

ปฏิบัติได้ จนผลกระทบนี้ลุกลามไปสร้างปัญหาและวิกฤตในทุกวงการและสถาบันตั้งแต่สถาบันครอบครัว หน่วยงานราชการ โดยเฉพาะวงการยุติธรรมของประเทศไทยก็โดนผลกระทบอย่างรุนแรงเช่นกัน

ผลกระทบที่สะท้อนกลับสู่ผู้ร่างแผนยุทธศาสตร์

จากผลของการใช้ “หลักนิติธรรม” เป็นเครื่องมือยุทธศาสตร์ที่ผ่านมาส่งผลให้เป็นประเด็นที่ย้อนกลับมาสู่แผนยุทธศาสตร์เองจากกลุ่มทุนนิยมการตลาดว่าเลือกปฏิบัติหรือไม่ เพราะในเมื่อมีการกล่าวถึงหลักนิติธรรมในรัฐธรรมนูญที่ถูกบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2550 เป็นครั้งแรกว่า “การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม”¹ และในหมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ บัญญัติว่า “ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐตามกฎหมาย และตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐ ดำเนินการอย่างเป็นอิสระเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม”² หลักนิติธรรมที่สำคัญที่ว่ากฎหมายจะยกเว้นความรับผิดชอบให้แก่การกระทำในอนาคตไม่ได้ แต่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติว่า “บรรดาการใดๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าว ไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ให้ถือว่าการนั้นและการกระทำนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญฉบับนี้”³ รับรองให้สิ่งที่จะกระทำในอนาคตซึ่งอาจไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้เป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้น ย่อมขัดต่อหลักนิติธรรม เพราะเท่ากับผู้กระทำการนั้น อยู่เหนือกฎหมาย⁴ ซึ่งเป็นความย้อนแย้งกันเองในรัฐธรรมนูญที่กล่าวอ้างยกหลักนิติธรรม แต่กลับบัญญัติรับรองการกระทำต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอันเป็นผลพวงมาจากการรัฐประหารในปี พ.ศ.2549 และการมีรัฐธรรมนูญ ฉบับพุทธศักราช 2550 ถือได้ว่าเป็นการหักหลักนิติธรรมโดยรัฐธรรมนูญรับรองไว้ แต่ที่จริงแล้วในประเทศไทย มีการใช้กฎหมายหรือการปฏิบัติการตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ มีการใช้หลักนิติธรรมมาก่อนที่จะมีการบัญญัติลงในรัฐธรรมนูญ ฉบับพุทธศักราช 2550 เสียอีก ดังนั้นจึงเป็นเหตุอันน่าเชื่อว่าการร่างรัฐธรรมนูญโดยบรรจุหลักนิติธรรมเข้าไป จึงเปรียบเสมือนความตั้งใจของฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอที่ต้องการใช้เป็นเครื่องมือดำเนินการกับฝ่ายทุนนิยมการตลาดโดยเฉพาะ

ผลกระทบต่อศาลยุติธรรม

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าเมื่อกลุ่มทุนนิยมการตลาดมองประเด็นการใช้หลักนิติธรรมว่าลำเอียงโดยองค์กรอิสระ โดยเฉพาะองค์กรในกระบวนการยุติธรรมเราจึงต้องมาพิจารณาศาลกับการใช้หลักนิติธรรมว่ามีเหตุปัจจัยใดที่ทำให้ถูกมองว่าสองมาตรฐาน ซึ่งก็ต้องพิจารณาจากความเป็นมาของระบบศาลในประเทศไทยที่พัฒนามาจากระบบศาลเดี่ยวคือ มีเพียงศาลยุติธรรมเพียงศาลเดียว ต่อมาเมื่อมีการปฏิรูปการเมืองครั้งแรกและเกิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หรือที่เรียกกันว่ารัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ได้มีการบัญญัติก่อตั้ง ศาลปกครอง และศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมาเมื่อมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา3

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา78(6)

³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา309

⁴ กำชัย จงจักรพันธ์ หลักนิติธรรม หน้า14 .(ไม่ปรากฏ วัน เดือน ปี แหล่งที่มา).

พุทธศักราช 2550 ที่ให้ความสำคัญในเรื่องนิติธรรม จึงต้องศึกษาโดยสังเขปว่าศาลมีการใช้หลักนิติธรรมในการพิจารณาวินิจฉัยอรรถคดีอย่างไร

กฎหมายที่ดีต้องออกตามกระบวนการและขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้ การที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ.2550 อยู่นั้น ขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่บัญญัติไว้ว่า “วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”⁵ ซึ่งกำหนดให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ (Organic Law) หากจะเปรียบเทียบข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว กับพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พ.ศ.2477 (วิธีพิจารณาความแพ่ง) ก็ดี พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2477 (วิธีพิจารณาความอาญา) ก็ดี หรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 ก็ดี ทำให้เห็นได้ว่าข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้มีลำดับศักดิ์ทางกฎหมายต่ำกว่าพระราชบัญญัติ ทั้งยังไม่ได้ดำเนินการตราให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งกล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติว่า “...พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ...ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”⁶ ซึ่งวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญคือวันที่ 24 สิงหาคม 2550 นับถึงปัจจุบันล่วงเลยเกินหนึ่งปีแล้ว จะกล่าวแก่ว่าอยู่ในขั้นตอนรัฐสภาก็ยังคงฟังไม่ขึ้น เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 300 วรรคห้า ใช้คำว่า “...ให้แล้วเสร็จ...” ต้องมีการดำเนินการให้แล้วเสร็จจนถึงขั้นนำถึงตุลเกล้าเพื่อลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต่อไป จากพฤติการณ์ดังกล่าวถือได้ว่าศาลรัฐธรรมนูญได้บัญญัติและใช้กฎหมาย (ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ.2550) ที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้ คือไม่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อาจจะได้ถือว่าการดำเนินการกระบวนการพิจารณาคดีต่าง ๆ ที่แล้วมาของศาลรัฐธรรมนูญเป็นกระบวนการที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

และเป็นที่ยกเสียดังกล่าวอีกเช่นกันว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีตุลาการจำนวนหนึ่งมีส่วนร่วมในการยกย่องรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 ไม่ว่าจะในฐานะสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ รองประธานคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ หรือกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญ ย่อมมีผลประโยชน์ส่วนตนทั้งในเชิงความคิด อุดมการณ์ หรือระบบการเมืองในรูปแบบหนึ่ง ๆ ที่ตนยึดมั่นและมุ่งปกป้องส่งเสริมในรัฐธรรมนูญ⁷ ซึ่งขัดแย้งกับหลักความเป็นอิสระและเป็นกลางของผู้ที่ใช้อำนาจตุลาการ ถือเป็นคนสมมติหลักที่ผู้พิพากษาตุลาการทุกนายต้องมี แต่ตุลาการเหล่านั้นก็ยังทำหน้าที่พิจารณาคดีอยู่ตลอดมา อันเป็นการใช้อำนาจที่ไม่ชอบธรรมในการพิจารณาวินิจฉัยคดีในศาลรัฐธรรมนูญ ส่งผลให้ความเห็นในมุมมองของฝ่ายทนายนิยมาการตลาดเป็นการโต้แย้งว่าเป็นคำวินิจฉัยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีค่าบังคับตามกฎหมายที่ใช้ผูกพันกับบุคคลหรือองค์กรใด ๆ ได้อีก

คำสั่งที่ขัดแย้งกันเองระหว่างศาล

⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา216วรรคหก

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา300วรรคห้า

⁷ จริญญา โฆษณานันท์ : นิติธรรมมาษาของศาลรัฐธรรมนูญไทย, <http://prachatai.com/journal/2013/11/49997>, 5

จากเหตุการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันเราจะเห็นว่าการต่อสู้ของทั้ง 2 กลุ่มเป็นผลพวงจากการบ่มเพาะแนวความคิดทางการเมืองที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่องค์กรต่าง ๆ จะต้องเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์ทางการเมืองนี้ แต่ความขัดแย้งก็ได้พัฒนามาจนเป็นการเผชิญหน้ากันของสังคม และดำเนินการใช้มวลชนของแต่ละฝ่ายเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของตน โดยฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอ ได้ดำเนินการสงครามตัวแทนโดยใช้กองกำลังมวลชนมหาประชาชนในรูป กปปส. (คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข) จนสถานการณ์ได้มีการพัฒนาจากมวลชนที่แสดงออกโดยความบริสุทธิ์ทางการเมือง และปรับระดับเพื่อบีบให้ฝ่ายรัฐบาลอันเป็นตัวแทนของทุนนิยมการตลาดต้องใช้มาตรการทางกฎหมายและความรุนแรงเข้าปราบปรามโดย กปปส. ได้ละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เช่น ขัดขวางการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน การคุกคามผู้ที่เห็นต่างทางการเมือง การปิดสถานที่ราชการ ซึ่งทำให้รัฐบาลต้องดำเนินการตามขั้นตอนกฎหมายและในที่สุดศาล ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมโดยศาลก็ถูกนำเข้ามาเป็นตัวแสดงที่สำคัญในความขัดแย้งนี้ ดังจะเห็นได้จากการที่ ศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2556 ได้มีคำสั่งเกี่ยวกับการชุมนุมของ กปปส. วินิจฉัยว่า “...ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเสียงข้างมาก (6 ต่อ 3) เห็นว่าการชุมนุมของประชาชนตามคำร้องเป็นการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธเพื่อแสดงเจตนาารมณ์ทางการเมือง โดยมีเหตุผลมาจากความไม่ไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล อันถือเป็นการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เป็นเพียงการเรียกร้องและแสดงพลังด้วยการสนับสนุนของประชาชนเป็นจำนวนมาก ประกอบกับสถานการณ์ตามคำร้องได้พัฒนาไปสู่การยุบสภาและเข้าสู่กระบวนการของการเลือกตั้งแล้ว จึงยังไม่มีมูลกรณีที่จะเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้...” ต่อมา ศาลอาญา ในวันที่ 19 ธันวาคม 2556 ได้ชี้แจงเกี่ยวกับการออกหมายจับบุคคลใน กปปส. มีข้อความที่เป็นสาระสำคัญดังนี้ “กรณียกคำร้องเพิกถอนหมายจับ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ในข้อหาก่อกบฏว่าจากข้อเท็จจริงตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย ที่ 56/2556 ว่าการชุมนุมไม่ได้เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ประกอบกับคำวินิจฉัยที่ 66/2556 ระบุว่าการบุกบุกยึดสถานที่ราชการไม่เกิดขึ้นแล้ว และสถานการณ์ได้พัฒนาไปสู่การยุบสภาผู้แทนราษฎรและเข้าสู่การเลือกตั้ง จึงไม่มีมูลเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 68 วรรค 1 แห่งรัฐธรรมนูญนั้น แตกต่างจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการไต่สวนของพนักงานสอบสวน เพราะนายสุเทพกับพวกได้ร่วมกันขู่ขู่จะใช้อำนาจประทุษร้ายให้ฝ่ายบริหารไม่อาจใช้อำนาจในการบริหารประเทศไทย บุกบุกเข้ายึดสถานที่ราชการ คือกระทรวงการคลังและศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ ทั้งขู่เชือด ตัดน้ำ ตัดไฟฟ้า เป็นเหตุให้ข้าราชการไม่กล้าเข้าไปทำงาน หรือเข้าที่ทำงานไม่ได้ อันเป็นการยุยงให้ประชาชนละเมิดกฎหมาย เป็นการมั่วสุมตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง ดังนั้น คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ตรงกับข้อเท็จจริงในคดีนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงไม่มีผลผูกพันศาลอาญาให้ต้องฟังข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญส่วนการที่ผู้ต้องหาอ้างเป็นการชุมนุมโดยสงบ ปราศจากอาวุธ และเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 63 ศาลอาญาเห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญบัญญัติ แต่ไม่ได้หมายความว่า ประชาชนจะสามารถใช้เสรีภาพจนปราศจากขอบเขต หรือไปละเมิดสิทธิของประชาชนผู้อื่นด้วย โดยเฉพาะต้องไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายบ้านเมือง เพราะเป็นกฎหมายที่ตราออกมาบังคับประชาชนทุกคน การอ้างเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ แต่มีการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย โดยเฉพาะประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีอัตราโทษสูง

จึงไม่อาจถือได้ว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ต้องหา เป็นการชุมนุมที่สงบตามที่กล่าวอ้างเทียบเคียงคำพิพากษา ศาลฎีกาที่ 4946/2555 ขณะที่ศาลกล่าวอ้างเกี่ยวกับพนักงานสอบสวนขอหมายจับมิชอบ โดยไม่มีการรับฟัง พยาน ผู้ต้องหา และออกหมายเรียก ศาลเห็นว่าการออกหมายจับเป็นอำนาจศาลโดยตรง เมื่อศาลเห็นว่ามี พยานหลักฐานตามสมควรว่าผู้ต้องหาน่าจะทำผิดกฎหมายอาญา ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกสูงเกิน 3 ปี ศาลย่อมใช้ ดุลพินิจออกหมายจับได้ทันที ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 (1) ไม่จำเป็นต้อง ออกหมายเรียกก่อน เพราะการออกหมายจับเป็นเพียงขั้นตอน เพื่อให้ผู้ต้องหาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ดังนั้น การออกหมายจับผู้ต้องหา จึงเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีเหตุต้องเพิกถอนหมายจับ”⁸

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญกับการชี้แจงตอบคำร้องให้ยกเลิก หมายจับผู้นำ กปปส. ในข้อหาทกฏของศาลอาญาแล้ว ต้องยอมรับว่าเป็นกรณีคลาสสิกในกระบวนการ “นิติธรรมล่าเอียง” อย่างยิ่ง เพราะในเมื่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยอาศัยการพิจารณาจากเหตุ ปัจจัยเดียวกันแต่ความยุติธรรมต่างกัน ทั้ง ๆ ที่ทั้งสองศาลคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหลักการแรก ที่ต้องเคารพยึดมั่น แต่กลับมองประชาชนไม่เหมือนกัน โดยศาลรัฐธรรมนูญมองว่าต้องทำหน้าที่พิทักษ์ไว้ ซึ่งสิทธิและเสรีภาพการแสดงออกของประชาชนอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของรัฐที่ปกครองด้วยระบอบ ประชาธิปไตยต้องเคารพคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวถูกมองว่าเข้าข้างฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอ และถูกนำไปขยายผลโดยฝ่ายอนุรักษ์นิยมว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต้องเป็นที่สุดที่ทุกองค์กรต้องยึดถือ ตามคำวินิจฉัยนี้ แต่ในมุมมองของศาลอาญาที่ตีความหมายว่าประชาชนคือคนส่วนใหญ่ที่ถูกละเมิดสิทธิแต่ คำวินิจฉัยเป็นผลดีต่อฝ่ายทุนนิยมการตลาด ถ้ามาพิจารณาคำวินิจฉัยของศาลอาญา มองประชาชนแบบ ไม่เลือกฝ่าย โดยศาลอาญานั้นได้พิจารณาต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางการเมืองหลัก แต่การที่ศาลรัฐธรรมนูญเพียงแต่อาศัยข้อเท็จจริงของการชุมนุมช่วงแรก แต่เหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นก่อน วันที่ 18 ธันวาคม 2556 อันเป็นวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยดังกล่าว ดังนั้นตามข้อเท็จจริงแล้วการ วินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญยังไม่อาจที่จะวินิจฉัยไปในทางอื่นได้เลย นอกเสียจากจะมีคำสั่งว่า “ชุมนุมโดยใช้ ความรุนแรง พยายามบุกยึดสถานที่ราชการ มีอาวุธ ไม่ถือว่าเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้” (ยิ่งต้องเป็นเช่นนั้น *argumentum a fortiori*) ดังนั้นการกระทำของผู้ชุมนุม กปปส. เป็นการใช้ สิทธิเสรีภาพเกินส่วนไปกว่ารัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ควบคุมฝูงชนจึงต้องปฏิบัติตาม หน้าที่ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้เพื่อป้องกันมิให้ผู้ชุมนุม กปปส. เข้าบุกยึดอาคารที่ทำการของรัฐซึ่งสร้างจาก เงินภาษีประชาชนทั้งประเทศ ในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็น “การชุมนุมของประชาชนตามคำร้อง เป็นการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ”

สังคมคงต้องตั้งคำถามในประเด็นนี้อย่างกว้างขวางกับหลักนิติธรรมโดยปราศจากเหตุผลที่ชอบว่า จะขัดต่อหลักนิติธรรมหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามผลของคำตัดสินนี้ก็สร้างความเสียหายต่อความมั่นคงของ ประเทศในทุกด้านซึ่งเป็นที่ปรากฏอยู่ในขณะนี้ และจะยิ่งตอกย้ำถึงการก้ำกึ่งขาดต่อความศรัทธาในระบบยุติธรรม ของประเทศเมื่อมีองค์กรนำคำวินิจฉัยไปใช้อ้างอิงแล้วเกิดขัดแย้งกับข้อเท็จจริงจากผู้ที่ไม่ใช่ผลประโยชน์ทาง การเมืองมาหักล้าง เช่นการที่ศาลแพ่ง มีคำสั่งเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2557 “...โดยเมื่อโจทก์และ ประชาชนได้ชุมนุมโดยสงบ ปราศจากอาวุธซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไว้แล้ว จำเลยที่ 1 จึงไม่อาจใช้กำลังหรือ อาวุธสลายการชุมนุมได้ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงในขณะนี้ว่า มีการสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวนมากเข้ามาใน กทม. เพื่อเข้าสลายการชุมนุมของโจทก์และประชาชน ศาลจึงเห็นควรมีคำพิพากษาเพื่อคุ้มครองสิทธิในการ ชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อนำคำสั่งศาลแพ่งเปรียบเทียบกับ

⁸ <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1920>, 28 กุมภาพันธ์ 2557.

แถลงการณ์ของ ฮิวแมนไรท์วอช ซึ่งองค์การเอกชนที่ตรวจสอบเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนได้มีแถลงการณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2557 โดยแถลงการณ์ของฮิวแมนไรท์วอช ได้ระบุในรายงานว่า “...กลุ่มมือปืนซึ่งปฏิบัติการร่วมกับผู้ประท้วง ได้เปิดฉากกระหน่ำยิงใส่ตำรวจ และขว้างระเบิดใส่เจ้าหน้าที่ ทำให้มีตำรวจได้รับบาดเจ็บกว่า 10 นาย...ผู้เห็นเหตุการณ์เปิดเผยกับฮิวแมนไรท์วอชว่า ผู้ประท้วงบางคน เปิดฉากยิงใส่รถตำรวจ ทำให้มีเจ้าหน้าที่บาดเจ็บ 1 นาย ส่วนคนขับรถได้ถูกกลุ่มผู้ชุมนุมลากออกไปปฐมพยาบาล... เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นชี้ให้เห็นชัดเจนว่า กลุ่มผู้ชุมนุมต่อต้านรัฐบาล มีการใช้อาวุธ และไม่ได้ชุมนุมกันอย่างสันติ ปราศจากอาวุธตามที่แกนนำมักกล่าวอ้าง โดยเหตุการณ์ดังกล่าว นับเป็นครั้งที่สอง ถัดจากการปะทะกันที่แยก หลักสี่ ซึ่งพบว่า มีกลุ่มติดอาวุธที่มีทักษะสูง และทำงานกันเป็นทีม ออกมาใช้อาวุธสงครามคอยช่วยเหลือผู้ประท้วงกลุ่ม กปปส. ...”⁹

พิจารณาได้ว่าคำสั่งของศาลแพ่งทั้ง 9 ข้อนั้น มีความขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่จริง และเป็นการพิจารณาวินิจฉัยไปโดยปราศจากเหตุผลโดยชอบด้วยกฎหมาย ทำให้เชื่อได้ว่าคำสั่งของศาลแพ่งทั้ง 9 ข้อ ดังกล่าวใช้ “หลักนิติธรรมลำเอียง” ทุกข้อ คำสั่งของศาลแพ่งย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคม ก่อให้เกิดความแตกแยกของประชาชนด้วยการไม่เคารพเชื่อถือคำสั่งของศาลทำให้กระบวนการยุติธรรมในภาพรวมมีปัญหา และสังคมตั้งข้อกังขาว่าศาลแพ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่มอนุรักษ์นิยมเพียงพอในกราบ กปปส. หรือไม่ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญในหลักนิติธรรม เพราะการเป็นตุลาการต้องมีความเป็นอิสระและเป็นกลางในการใช้อำนาจตุลาการ

บทสรุป

มีคนกล่าวว่าเหตุความวุ่นวายทางการเมืองที่อุบัติขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 นั้น เพราะ พ.ต.ท.ทักษิณฯ เป็นต้นเหตุ และอ้างว่าในขณะที่ คมช. มีอำนาจทางการเมืองไม่กวาดล้างกลุ่ม พ.ต.ท.ทักษิณฯ ให้สิ้นซากก็จึงเกิดวิกฤตไม่จบสิ้น ในขณะที่บางกลุ่มมองว่าปัญหาอยู่ที่การรัฐประหารปี 49 ที่ทำให้กระบวนการประชาธิปไตยต้องสะดุดและประเทศชาติเกิดความแตกแยกอย่างชัดเจน แต่ถ้าหันมาวิเคราะห์ตามเป้าหมายเฉพาะหน้าของรัฐธรรมนูญปี 50 ดังที่กล่าวมาจะเห็นว่ากลุ่มผู้ร่างนอกจากจะกำหนดเป้าหมายและเครื่องมือทางยุทธศาสตร์ในการดำเนินการแล้วยังแสดงความวิตกกังวลว่าจะไม่สามารถเอาชนะฝ่ายทุนนิยมการตลาดได้ จึงจำเป็นต้องมีมาตรา 309 ไว้รองรับเพื่อเข้าตาจนเข้าทำนอง “ปากกล้าขาสั้น” ยิ่งเป็นการแสดงถึงเจตนาที่ชัดเจนว่า เป้าหมายของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องการทำลายล้างฝ่ายทุนนิยมการตลาดและการใช้หลักนิติธรรมก็เป็นเครื่องมือทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนั้นรัฐธรรมนูญปี 50 จึงเป็นเหตุปัจจัยอันสำคัญของวิกฤติของประเทศไทยในปัจจุบัน ตามหลักการและเหตุผลที่ล้นเกล้ารัชกาลที่ 6 ได้วินิจฉัยไว้ว่า “เมืองใดไร้ธรรมอาไฟ เมืองนั้นบรลลยแน่นอน” ถึงผู้เขียนจะไม่ทราบที่ท่านจงใจหมายถึงพุทธธรรมในศาสนาพุทธหรือยุติธรรมแต่ผลสรุปของทั้งสองอย่างก็ไม่ต่างกันเพราะถ้าชาติบ้านเมืองใดขาด “ธรรมอันดีงาม” ชาติบ้านเมืองนั้นก็ต้องแตกสลาย เพราะกรณีการใช้หลักนิติธรรมเป็นเครื่องมือยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น เป็นเหตุปัจจัยที่สร้างความเคลือบแคลงสงสัยให้กับสังคม และกัดกร่อนตัวเองเพราะการที่ฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้างหลักนิติธรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือทำลายล้างอีกฝ่ายหนึ่ง จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักนิติธรรมในตัวเอง คำวินิจฉัยคำสั่งที่ใช้กระบวนการพิจารณาคดี ที่สร้างความคลุมเครือสงสัยว่าไม่อยู่บนหลักนิติธรรมยิ่งจะเป็นตัวเร่งสู่การสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ดังนั้นถ้าจะให้ปัญหาและวิกฤตของประเทศสิ้นสุด จึงจำเป็นต้องมีรัฐธรรมนูญฉบับซึ่งทั้งสองฝ่ายมีความเห็นร่วมกันและไม่มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแอบแฝง

⁹ <http://www.hrw.org/news/2014/02/19/thailand-bangkok-violence-escalates>, 26 กุมภาพันธ์ 2556.

แต่ที่ได้สรุปไปข้างต้นคือ เป้าหมายเฉพาะหน้าของรัฐธรรมนูญปี 50 ซึ่งไม่ใช่ความต้องการของผู้กำหนดเป้าหมายหลักในรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ ผู้ที่กำหนดเป้าหมายหลังเป็นผู้มองเห็นถึงสถานการณ์ในอนาคตตั้งแต่เริ่มร่างรัฐธรรมนูญปี 50 ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับประเทศไทยและจะสิ้นสุดลงอย่างไร ซึ่งก็มีนักวิชาการบางท่านได้เห็นเป้าหมายหลักของรัฐธรรมนูญปี 50 คือ อาจารย์สมยศ เชื้อไทย ที่มองผ่านปริซึมความคิดของฝ่ายอนุรักษ์นิยมเพียงพอ และ คมช. ตั้งแต่เมื่อครั้งเริ่มร่างรัฐธรรมนูญปี 50 ไว้ว่า ดังนี้ “19 กันยายน เป็นการเปลี่ยนรัฐประหารเป็นรัฐธรรมนูญ ส่วนการลงประชามติเป็นการเปลี่ยนรัฐธรรมนูญเป็นรัฐประหารรูปแบบใหม่ ผมมองว่ามาตรา 309 จะทำให้การรัฐประหารกลับมาอีก เปรียบเหมือนมาตราลูกฆ่าพ่อ คือใหญ่กว่ารัฐธรรมนูญ ผมบอกทุกคนแล้วว่าผมจะไม่สอนวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญอีกเลยเพราะรับไม่ได้ กับมาตรา 309” สุดท้าย สมยศ เชื้อไทย ฟันธงว่า การเมือง ต่อไปนี้ตำแหน่ง ผบ.ทบ. จะกลับมามีความสำคัญอีกครั้ง !!! หรือ ใครไม่เชื่อ ?1 ก็ต้องติดตามดูว่าเป้าหมายหลังของแผนยุทธศาสตร์นี้จะ เป็นจริงตามที่อาจารย์ สมยศฯ กล่าวไว้หรือไม่ แต่เหตุการณ์ในปัจจุบันก็มีโอกาสเป็นไปได้สูงเพราะตั้งแต่ผู้เขียนเข้ารับราชการไม่เคยเห็นครั้งใดที่คนชั้นนำในพรรคการเมืองใหญ่และประชาชนที่มีการศึกษาจะเรียกร้อง โหยหาการปฏิวัติรัฐประหารอย่างเปิดเผยเช่นนี้มาก่อน